

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-
suunnitelma
2019 - 2022

Puolankajärven koulu ja
Puolangan lukio

SISÄLLYS

1. TOIMINNALLISEN TASA-ARVOSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT	3
1.1. Laki	3
1.2. Opetushallitus	3
1.3. Opetussuunnitelma 2016	3
2. PUOLANKAJÄRVEN KOULUN TASA-ARVOTYÖ 2019 - 2022	5
2.1. Toimijat	5
2.2. Tasa-arvotilanteen selvittäminen	5
2.3. Arviointi ja seuranta	6
3. PUOLANKAJÄRVEN KOULUN KYSELYN TULOKSET, TULKINTA JA TAVOITTEET	7
3.1. Luokkien 1 - 3 tulosten tulkinta	7
3.2. Luokkien 4 - 5 tulosten tulkinta	7
3.3. Luokkien 6 - 9 tulosten tulkinta	8
3.4. Koulun tavoitteet	8
4. PUOLANGAN LUKION TASA-ARVOTYÖ 2019 - 2022	10
4.1. Toimijat	10
4.2. Tasa-arvotilanteen selvittäminen	10
4.3. Arviointi ja seuranta	11
4.4. Tulosten tulkinta	11
4.5. Koulun tavoitteet	12
4.6. Koulun arvoperusta	13
LIITTEET	15
Liite 1: 1.-2. luokkien kysely	15
Liite 2: 3.-5. luokkien kysely	17
Liite 3: 6.-9. luokkien ja lukion kysely	19

1. TOIMINNALLISEN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUS-SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

1.1. Laki

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineista tukevat tämän lain tarkoitusta toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §)

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuolidentiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c §)

1.2. Opetushallitus

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tulee erityistä huomiota kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (Määräys 63/0101/2015: Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoite)

1.3. Opetussuunnitelma 2016

Perusteissa on sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen useasta näkökulmasta. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissaan. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.

Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa omalla tavallaan. Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

2. PUOLANKAJÄRVEN KOULUN TASA-ARVOTYÖ 2019 - 2022

Toimijat

Puolankajärven koulussa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön ja -suunnitelman koordinoinnista vastaa Voi hyvin -tiimi. Tiimi tiedottaa henkilökuntaa ja käynnistää sovitut tasa-arvotyön vaiheet ja valvoo työtä, dokumentoi ja kokoaa arvioinnin. Tasa-arvokyselyjen toteuttaminen ja tarkasteleminen tavoitteiden asettamiseksi kuuluu myös tiimin toimenkuvaan.

2.1.

Puolankajärven koulun tasa-arvoryhmä 2019 - 2022:

- Tuula Väisänen (rehtori)
- Tuulia Huhta (tiimin puheenjohtaja 2018 - 2019 ja sihteeri)
- Katja Savela (erityisluokanopettaja)
- Heli Saviniemi (erityisopettaja)
- Paula Turpeinen (erityisopettaja)

Opiskeluhuoltoryhmää edustavat Tuula Väisänen, Heli Saviniemi ja Tuulia Huhta. Tasa-arvosuunnitelma saatetaan koulun opiskeluhuoltoryhmän tiedoksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan tutustuvat oppilaskunnan hallituksen yläkoulun jäsenet. Koulumme oppilaat on otettu mukaan suunnittelutyöhön kyselyvaiheessa. Tasa-arvotiimi vie työn vaiheet ja suunnitelman sivistyslautakunnan käsiteltäväksi. Huoltajille on tiedotettu tasa-arvosuunnitelmatyöstä Wilman välityksellä.

2.2. Tasa-arvotilanteen selvittäminen

Koulussa toteutetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen selvittäminen kolmen vuoden välein. Koulun toimijat ovat valinneet lukuvuoden 2018 - 2019 tilanteen selvittämisen muodoksi kyselyn. Kannatuksen saivat Opetushallituksen ehdotuksen mukaiset kysymykset esitettäväksi oppilaille hieman muokattuina. Opettaja avaa kyselyyn liittyvät käsitteet ennen sen tekemistä oppilaille.

Tiimi tutkii 1. - 3. luokkien oppilaiden vastaukset ja valitsevat kehityskohteet esille nousseista epäkohdista. 4. - 9. luokkien sähköiset Wilma-vastaukset tulkitaan tasa-arvotiimissä ja arvioidaan esille nousevat kehityskohteet. Tulokset esitellään henkilökunnalle ja päätetään, mitkä kohdat vaativat toimenpiteitä.

Luokkien 1 - 3 kysely on tehty opettajan johdolla niin, että opettaja esittää kysymykset ja oppilaat luokkana tai ryhminä vastaavat niihin suullisesti. Opettaja kirjaa vastaukset tai mielipiteet.

Kyselyn kysymykset luokittain ovat liitteessä.

2.3. Arviointi ja seuranta

Tasa-arvosuunnitelma on osa koulun lukuvuosisuunnitelmaa ja sitä arvioidaan samoin kuin muutakin toimintaa, esimerkiksi koulun suunnittelupäivän yhteydessä. Selvitys koulun tasa-arvotilanteesta toteutetaan kolmen vuoden välein. Toimenpiteiden toteutumista seurataan kuitenkin vuosittain.

3. PUOLANKAJÄRVEN KOULUN KYSELYN TULOKSET, TULKINTA JA TAVOITTEET

Kyselyssä huomioitavaa on se, että osa jatkokysymyksistä aukesi vain niille, jotka ovat vastanneet edellä oleviin kysymyksiin *Kyllä*. Tämä näkyy *Ei osaa sanoa* - vastausten vääristymänä. Tuloksia tulkitessa on tärkeää huomioida vastaajien kokonaismäärä kohdittain, koska kaikki oppilaat eivät ole vastanneet kaikkiin kohtiin.

Kyselypohjat ovat liitteessä. Kysymyskohtaiset vastaukset on arkistoitu sähköisesti koulun arkistoon.

3.1. Luokkien 1 - 3 tulosten tulkinta

Luokat 1 - 3 ovat vastanneet kyselyyn keskustelemalla luokanopettajien ja ohjaajien kanssa luokassa. Heidän vastauksissaan käy ilmi, että suurin osa kokee koulussa olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi sekä heistä on mukava tulla kouluun. Heidän mukaansa opettajalle on helppo kertoa asioistaan.

Vastauksissa nousi esille toiveet isompien oppilaiden yhteisistä peleistä ja leikeistä pienempien oppilaiden kanssa ja työrauha. Tasa-arvosta toivotaan lisää tietoa.

3.2. Luokkien 4 - 5 tulosten tulkinta

Luokasta 4 ylöspäin vastaukset on saatu oppilailta Wilma-kyselyn avulla. Noin puolet vastaajista tulee mielellään kouluun (48,6 %), mutta loput oppilaista kokevat, että kouluun tuleminen ei ole mielekäästä (25,7 %) tai ei osaa vastata (25,7 %). Sen sijaan 82,9 % kokee olonsa turvalliseksi koulussa. Vastaajat kokevat, että koulussa jokainen saa olla oma itsensä (88,6 %). Ohjauksessa ja opetuksessa oppilaat kokevat kokonaisuutena tasa-arvoista kohtelua.

Oppilaat ovat mielestään saaneet tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussa ja kokevat koulun tasa-arvoiseksi (71,4 % vastaajista). Oppikirjojen ja muun opetusaineiston osalta kuitenkin ilmenee, että oppilaat tarvitsevat lisää tietoa perinteisistä sukupuolirooleista sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä.

Yksittäiset vastaajat ovat kokeneet loukkaavia huomautuksia, nimittelyä tai vihjailevaa puhetta. Muutama oppilas on kokenut ahdistavaksi epäasialliset viestit tai puhelut. Huoleksi nousee, että itseen tai muihin kohdistuvasta häirinnästä ei ole kerrottu eteenpäin. Vastauksissa näkyy, että häirintää on koettu vapaa-ajalla.

3.3. Luokkien 6 - 9 tulosten tulkinta

Yläluokkien vastauksissa nousi esille, että kouluun ei tulla aina mielellään (32,4 %). Suurin osa tuntee olonsa koulussa turvalliseksi (87,3 %) ja opettajan puoleen pystyy kääntymään helposti (74,6 %). Suuri osa kokee, että koulussa saa olla oma itsensä (87,3 %).

91,5 prosenttia vastaajista kertoo, ettei heitä ole syrjitty sukupuolen perusteella. 16,9 % prosenttia vastaajista kokee, että sukupuoli vaikuttaa heidän kohteluunsa koulussa. 62 % mielestä sukupuoli ei vaikuta kohteluun. Samankaltainen tulos näkyy opintosuoritusten arvioinnin ja sukupuolen yhteydestä. Sekä tytöt että pojat saavat tuoda mielipiteitään esille tunneilla. Puolet oppilaista kokee, että opetusaineistoissa tulisi käsitellä enemmän sukupuolten välistä tasa-arvoa, ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia sekä suvaitsevaisuutta.

Vastauksista nousee vahvasti esille, että suurin osa oppilaista ei ole kokenut minkäänlaista seksuaalista häirintää viimeksi kuluneen vuoden aikana. Osa oppilaista, jotka olivat kokeneet häirintää, eivät olleet ilmoittaneet tapahtuneesta kenellekään.

3.4. Koulun tavoitteet

Kyselyn pohjalta on nostettu esille epäkohtia, joita pyritään korjaamaan seuraavien vuosien aikana. Kyselyyn perustuen lukuvuosina 2019 - 2022 pyrimme koulussamme seuraaviin tavoitteisiin

- Kouluviihtyvyyteen panostaminen - kouluun olisi mukava tulla
- Yhtenäiskoulun me-henki - eri-ikäisten keskinäiseen toimintaa ohjaamista ja tukemista
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustiedon lisääminen asteittain jo varhaisessa vaiheessa koulupolkua
- Yksittäiset kokemukset syrjinnästä ja häirinnästä edellyttävät kaikilta aikuisilta tarkkaavaisuutta ja tehokasta puuttumista

- Opetuksessa ja opetusaineistossa huomioidaan aiempaa vahvemmin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Opettajat (luokanopettajat ja -valvojat sekä ryhmänohjaajat) käsittelevät sopivassa ajankohdassa kootut tiedot luokissaan ja voivat ideoida oppilaiden kanssa toimia, joilla esiin nousseita kysymyksiä voidaan käsitellä tarkemmin.

Luokissa annetaan oppilaille tietoa tasa-arvoon liittyvistä asioista mm. nettisivujen avulla. (esim. http://www.oph.fi/julkaisut/2015/tasa_arvotyö_on_taitolaji, <http://www.tasa-arvokasvatuksessa.fi/>, <http://seta.fi/materiaali>).

Kolmen vuoden välein tasa-arvosuunnitelma tarkastetaan ja kyselyt tehdään uudestaan kevätlukukauden aikana. Luokkien koonnit voivat olla toiminnallisia (esim. videot, julisteet, keskustelut, sarjakuvat ym.).

Tasa-arvoteemoja voidaan käsitellä eri oppitunneilla esimerkiksi seuraavin tavoin:

- lähialueen ammatit ja sukupuolijakauma
- mediatekstit (mainonnat, sosiaalinen media ym.) esim. sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta
- klassikkokirjojen ja elokuvien sukupuoliroolit
- verkkohäirintä
- vierailijat
- luokan sisäinen viestintä tasa-arvon näkökulmasta
- opettajien suunnittelemat ”työkalulaukut” ym. materiaali oman koulun käyttöön (esim. perhemallit, ammatit sukupuolen näkökulmasta, ystävyyslaukku, erilaisuuslaukku, liikuntalaukku)

Koulussamme voidaan huomioida tasa-arvoasiat esim. 17. maaliskuuta tasa-arvon päivänä tai Minna Canthin päivänä. Aamunavaukset ovat kaikkia tavoittava keino tuoda tasa-arvoasioita tietoon.

Tasa-arvotyö jatkuu koulussa myös tämän projektin jälkeen. Oppilaan mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja ilmaista mielipiteensä asemaansa liittyen edistää tasa-arvoa. Oppilashuolto parantaa oppilaiden kasvua, kehitystä ja oppimisen edellytyksiä ja luo näin tasa-arvoa.

Kodin ja koulun yhteistyössä vanhempainilloissa ja tapaamisissa keskustelu myös tasa-arvoasioista edistää avoimuutta. Opettajien ja henkilökunnan työ luokissa häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja tilanteiden selvittämiseksi on tärkeää ja arvostettavaa.

4. PUOLANGAN LUKION TASA-ARVOTYÖ 2019 - 2022

4.1. Toimijat

Puolangan lukiossa tasa-arvotyön ja -suunnitelman koordinoinnista on vastannut keväällä 2019 Voi hyvin -tiimi. Tasa-arvosuunnitelman päivityksestä vastaa lukion henkilökunnan edustajat kolmen vuoden välein.

Puolangan lukion tasa-arvoryhmä 2019 - 2022:

- Tuula Väisänen (rehtori)
- Tuulia Huhta (tiimin puheenjohtaja 2018 - 2019 ja sihteeri)
- Katja Savela (erityisluokanopettaja)
- Heli Saviniemi (erityisopettaja)
- Paula Turpeinen (erityisopettaja).

Opiskeluhoitoryhmää edustavat Tuula Väisänen, Heli Saviniemi ja Tuulia Huhta. Tasa-arvosuunnitelma saatetaan opiskeluhoitoryhmän tiedoksi.

Koulumme opiskelijat on otettu mukaan suunnittelutyöhön kyselyvaiheessa. Tasa-arvotiimi vie työn vaiheet ja suunnitelman sivistyslautakunnan käsiteltäväksi. Opiskelijat ovat vastanneet kyselyyn Wilman välityksellä.

4.2. Tasa-arvotilanteen selvittäminen

Lukiossamme toteutetaan tasa-arvotilanteen selvittäminen kolmen vuoden välein. Koulun toimijat ovat valinneet lukuvuoden 2018 - 2019 tilanteen selvittämisen muodoksi kyselyn. Kannatuksen saivat Opetushallituksen ehdotuksen mukaiset kysymykset esitettäväksi opiskelijoille hieman muokattuina.

Koska lukiomme on pieni (noin 20 opiskelijaa), opiskelijat vastasivat yhtenä ryhmänä siten, että vastaajan sukupuoli ei tullut esille missään kyselyn vaiheessa. Näin opiskelijan tunnistettavuus ei ollut mahdollista.

Tiimi tutkii opiskelijoiden vastaukset ja valitsee kehityskohteet esille nousseista epäkohdista. Tulokset esitellään henkilökunnalle ja päätetään, mitkä kohdat vaativat toimenpiteitä.

4.3. Arviointi ja seuranta

Samoin kuin peruskoulussa, lukiossa tasa-arvosuunnitelma on osa koulun lukuvuosisuunnitelmaa ja sitä arvioidaan samoin kuin muutakin toimintaa lukuvuosittain, esimerkiksi koulun suunnittelupäivässä. Selvitys koulun tasa-arvotilanteesta toteutetaan kolmen vuoden välein. Toimenpiteiden toteutumista seurataan kuitenkin vuosittain.

4.4. Tulosten tulkinta

Puolangan lukiossa kyselyyn vastasi yhteensä 12 opiskelijaa. Kyselyllä kartoitettiin tasa-arvon toteutumista opetusta järjestettäessä, oppimateriaaleissa, opintosuorituksia arvioitaessa sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän esiintyvyyttä. Lisäksi kysyttiin yhdenvertaisuuden toteutumista sekä sitä, miten opiskelijat kokevat yleisesti tasa-arvon toteutuvan Puolangan lukiossa.

Kartoituksen perusteella koulun tasa-arvotilanne vaikuttaa kaiken kaikkiaan melko hyvältä. Muutama parannettava kohta kuitenkin löytyi.

Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

Opiskelijoista 83,3 % tulee mielellään kouluun ja 16,7 % ei koe tulevansa mielellään kouluun. Kaikki opiskelijat tuntevat olonsa turvalliseksi koulussa. Ainoastaan yksi opiskelija ei pysty kääntymään opettajan puoleen, jos hänellä on huolia koulussa. 83,3 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla, onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

Opetustilanne ja opintojen ohjaus

Kysymykseen, onko sinua syrjitty sukupuolen perusteella, 83,3 % vastasi Ei, 2 vastaajaa ei osannut sanoa. 100 % vastaajista oli sitä mieltä, että opiskelijoiden sukupuoli ei vaikuta arviointiin. Noin 58 % ei osannut sanoa, kannustetaanko tyttöjä ja poikia yhtä paljon, 33,3 % oli sitä mieltä, että Kyllä. Lähes kaikkien vastaajien mielestä opettajat sallivat sekä tyttöjen ja poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla. 25 % opiskelijoista katsoo, että opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia tytöille ja pojille.

Opetusaineisto

Yli 75 % vastaajista oli sitä mieltä, että opetuksessa ja käytettävissä olevassa opetusaineistossa tulisi käsitellä enemmän sukupuolten välistä tasa-arvoa, ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia sekä ihmisten välistä suvaitsevaisuutta.

Seksuaalinen häirintä

Kaikki vastaajat kokivat, ettei heidän vartaloonsa tai seksuaalisuuteensa kohdistunut lainkaan ikäviä huomautuksia kenenkään taholta nykyisessä oppilaitoksessa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Samoin vastaajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että kukaan ei ollut puhunut kaksimielisyyksiä tai härskiyksiä, lähettänyt vastaajalle epäasiallista postia, sähköpostia tai soittanut tavalla, jonka vastaaja olisi kokenut loukkaavaksi, epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut epämiellyttävää tai ahdistavaa fyysistä häirintää viimeksi kuluneen vuoden aikana oppilaitoksessaan.

Kyselyn yksittäisestä vastauksesta ilmeni, että mahdollisesta häirinnästä ei ole kerrottu eteenpäin.

Muuta

66,7 % vastaajista oli mielestään saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvosta. 83,3 % ei kokenut sukupuolesta olevan haittaa oppilaitoksessaan.

4.5. Koulun tavoitteet

Kyselyn perusteella tasa-arvo on toteutunut läpäisevästi eri oppiaineiden opetuksessa osana koulun toimintaa ohjaavaa arvopohjaa sekä koulun toimintakulttuuria. Kartoituksen perusteella koulun tasa-arvotilanne vaikuttaa melko hyvältä. Tavoitteena on säilyttää edellä mainitut tulokset vastaavan tasoisina. Lisäksi tavoitellaan tulosta, jossa kaikki opiskelijat tulevat mielellään kouluun.

Tuloksista käy ilmi, että opetuksessa asetetaan jonkin verran erilaisia vaatimuksia tytöille ja pojille. Tähän pyritään kiinnittämään jatkossa huomiota. Opetusaineistossa tulisi käsitellä enemmän sukupuolten väliseen tasa-arvoon, ihmis- ja perusoikeuksiin sekä ihmisten väliseen suvaitsevaisuuteen liittyviä asioita.

Hyvästä tuloksesta huolimatta opettajia ohjeistetaan edelleen havainnoimaan vuorovaikutustilanteita luokassa ja välitunneilla. Ongelman esiin tullessa kartoitetaan, ovatko muut tehneet samoja havaintoja. Opettajaa (ryhmänohjaaja) kehoitetaan keskustelemaan opiskelijan kanssa mahdollisesta ongelmasta ja

pyytämään kysymään lupa käsittelyyn muiden opettajien ja henkilökunnan kanssa.

Kiusaamisen dynamiikka tehdään opiskelijalle selväksi, keskustellaan ilmiöstä. Edelleen panostetaan vuorovaikutusta lisääviin opetusmenetelmiin, tutustumisiin ja ryhmyttämiseen sekä opetetaan toisen huomioon ottamista.

Tästä tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökunnalle ja opiskelijoille heti tämän suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Koulun toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma laaditaan kerran kolmessa vuodessa.

4.6. Koulun arvoperusta

Valtakunnallisesti määritelty arvopohja on Puolangan lukion toiminnan lähtökohta. Lisäksi korostamme erityisesti seuraavia arvoja (Puolangan lukion OPS 2016):

Rohkeus ja yritteliäisyys

Kannustamme opiskelijoitamme rohkeuteen kyseenalaistaa asioita, yritteliäisyyteen ja uskallukseen toimia toisin ilman häpeän ja epäonnistumisen pelkoa. Annamme myönteisen kuvan Puolangasta ja Kainuusta sekä elämisen että yrittämisen kasvupohjana.

Erilaisuus ja yhteisöllisyys

Luomme ilmapiiriä, jossa jokaisen yksilöllisyyttä ja ainutlaatuisuutta kunnioitetaan. Emme hyväksy minkäänlaista syrjintää tai kiusaamista. Sallimalla erilaisuutta edistämme yhteisöllisyyttä. Annamme tietoa oman kunnan asioista ja tavoitteista.

Avoimuus ja aito kohtaaminen

Osoitamme arjen kohtaamisissa kiinnostusta ja kunnioitusta toisiamme kohtaan. Annamme kannustavaa ja rakentavaa palautetta sekä rohkaisemme avoimeen keskusteluun. Kasvatamme kansainvälisyyteen, suvaitsevaisuuteen ja eettisyyteen.

Vapaus ja vastuu

Tuemme vastuuseen kasvamista osoittamalla luottamusta ja antamalla vapautta valita erilaisia toimintatapoja. Annamme valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet. Huomioimme kestävän kehityksen periaatteet sekä Kainuun luontoarvojen näkökulmasta että globaalisti.

Puolangan lukion kantavia voimia ovat yhteisöllisyys, hyvä ilmapiiri kaikkien kesken ja kiireetön, viihtyisä oppimisympäristö. Tasavertainen kohtelu edistää oppimista ja lukiossamme painotetaan nuorten hyvinvointia oppimisen perustana.

LIITTEET

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**Liite 1.**

Puolankajärven koulu

1.-2. luokkien kysely

Kysely tehdään opettajan johdolla niin, että opettaja esittää kysymykset ja oppilaat luokkana/ryhmänä vastaavat niihin suullisesti. Opettaja kirjaa vastaukset ja mielipiteet.

Onko koulu tasa-arvoinen?

- Kohteleeke opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
- Kohtelevatko oppilaat toisiaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta?
- Suhtaudutko itse samalla tavalla tyttöihin ja poikiin?

Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?

- Voitko tehdä niitä asioita, joista pidät?
- Odotetaanko sinun tekevän asioita vain sen takia, että olet tyttö/poika/muunsukupuolinen oppilas?
- Vaikuttavatko muiden mielipiteet valintoihisi?
- Voitko olla oma itsesi koulussa?

Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Missä/milloin et tunne oloasi turvalliseksi?
- Pystytkö kertomaan opettajalle, jos sinua tai ystävääsi kiusataan?
- Onko sinulla koulussa eri sukupuolta olevia kavereita?
- Miten tyttöjen ja poikien ystävyyteen suhtaudutaan?

Millainen on mielestäsi tasa-arvoinen koulu?

- Mikä koulussasi erityisesti edistää tasa-arvoa?
- Onko sellaisia ongelmia, joihin voisit vaikuttaa omilla toimillasi?
- Toivoisitko muutoksia oppitunneille, välitunneille tai koulumatkoille?

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**Liite 2.**

Puolankajärven koulu

3.-5. luokkien kysely

Oppilaat vastaavat Wilmassa

Vastausvaihtoehdot KYLLÄ, EI, EN OSAA SANOA

Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Tunnetko olosi hyväksytyksi koulussa?
- Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
- Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen

Ohjaus ja opetus

Oletko kuluneen vuoden aikana kokenut, että

- oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä
- oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintosuorituksen arviointiin
- opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen
- kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta
- opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunnilla
- opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunnilla

Oppikirjat ja muu opetusaineisto

Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa

- perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia tekstejä ja kuvia?
- perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä ja kuvia?
- esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä?

Sukupuoleen kohdistuva häirintä koulussa:

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

- Sukupuoleen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
- Vartaloon kohdistuvaa loukkaavaa, vihjailevaa puhetta?
- Sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?
- Epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?
- Lähentelyä tai koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
- Muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustavaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?

Jos vastasit johonkin edellisen kohdan (Sukupuoleen kohdistuva häirintä koulussa) kysymyksiin myöntävästi,

- kohdistuiko häirintä sinuun?
- kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?
- kerroitko asiasta koulun henkilökunnalle?
- syyllistyikö häirintään toinen oppilas?
- kuuluiko häirintään syyllistynyt koulun henkilökuntaan?

Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta,

- ryhtyikö hän riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?
- jatkuuko häirintä edelleen?

Oletko itse koulussasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

- syyllistynyt edellä kuvattuihin tekoihin?

Muuta:

- Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussasi?
- Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa koulussa?
- Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?
- Onko koulusi tasa-arvoinen?

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma**Liite 3.**

Puolankajärven koulu ja Puolangan lukio

6.-9. luokkien ja lukion kysely

Oppilaat vastaavat Wilmassa

Vastausvaihtoehdot KYLLÄ, EI, EN OSAA SANOA

Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
- Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

Opetustilanne ja opintojen ohjaus

Oletko opetustilanteessa kuluneen vuoden aikana todennut, että

- sinua on syrjitty sukupuolen perusteella
- opiskelijoiden sukupuoli vaikuttaa opiskelijoiden kohteluun
- opiskelijoiden sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin
- poikia ja tyttöjä kannustetaan yhtä paljon
- opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla
- opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla
- opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia tytöille ja pojille

Opetusaineisto

Tulisiko mielestäsi opetuksessa ja käytettävissä olevassa opetusaineistossa käsitellä enemmän

- sukupuolten välistä tasa-arvoa
- ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia
- ihmisten välistä yleistä suvaitsevaisuutta

Seksuaalinen häirintä

Onko joku nykyisessä oppilaitoksessasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

- esittänyt vartaloosi tai seksuaalisuuteesi kohdistuvia ikäviä huomautuksia
- puhunut kaksimielisyyksiä tai härskiyksiä, jotka olet kokenut loukkaavaksi

- pitänyt esillä kuvia tai muuta aineistoa, jonka olet kokenut loukkaavaksi tai ahdistavaksi
- lähettänyt sinulle epäasiallista postia, sähköpostia tai soittanut sinulle tavalla, jonka olet kokenut epämiellyttävänä tai ahdistavana
- fyysisellä tavalla, jonka olet kokenut epämiellyttävänä tai ahdistavana

Mikäli vastasit yllä olevaan kysymykseen myöntävästi,

- kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös
- saatoitko häirintätapauksen oppilaitoksen henkilökunnan tietoon
- oliko häirintään syyllistynyt toinen opiskelija
- kuuluiko häirintään osallistunut koulun henkilökuntaan

Mikäli saatoit häirintätapauksen oppilaitoksen henkilökunnan tietoon,

- ryhtyikö oppilaitos riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi
- jatkuuko kokemasi häirintä edelleen

Muuta

- Oletko mielestäsi saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvosta oppilaitoksessasi?
- Oletko mielestäsi kokenut sukupuolestasi haittaa oppilaitoksessasi?